

plaats vond-
n de vrouw

ken zijn ten
vrouw bij de

re Testament
aanmerking
Zij zijn van
aan bestaan,
niet hebben
deel hierop.
15 de lezing
len hebben
elen voor de
alleen de
ook, indien
dhaven, zoo
ers 16: Man-
de mannen
enomen. Het-
zegt Petrus
naar zeven
„broeders“
zouden zijn
Dit zou wel
niet in deze
der beroepen

l in overeen-
postelen aan
nnen. Wel is
eid tusschen
an de heils-
verder gaat
an strijd aan-
an die dagen,
et hoofd der
heppingsorde
gedaan. Niet
en aan haar
5:22; Col.
naar uit deze
de vrouw in
ar gehuwden
mag, of als
r een onder-
i de samen-
van den man
niet profeta-
ze moest
11-14 wordt
w verboden,
st van hem,
het ontvangt.
dien en de
meer worden
ot rijker ont-
c leven, niet
igheid, maar
alsatie-arbeid
het oog ver-
ag verrichten
kan van het
g niet gezegd.
s zijn gelijke
en heerschen.
uid. „In Zwi-
en het vrou-
ds gebreken,
is en kwamen
de beslissing
en de ver-
ldus door de

de conclusie:
akkelijk verbod
in de Heilige
wel geschiedt
maar al kan
leenen van het
uitspraak van
deputaten als
wat de Heilige
en:
ping der vrouw
uit de Heilige

t ons medede-
der gemeente-
a, blijkt, dat de
hebben opge-
ige Schrift ons
a k der vrouw
arbij door den
gd op de orde-
ding van man
het toekennen
de vrouw daar-
haar stem zelfs

dat onze Gere-
hebben gekozen
loor de Aposte-
gegeven en het
kennen“

in het eerste,
opdracht vol-

tische deel.

waarbij het hierover gaat: of het toekennen van het kiesrecht aan de vrouw in de kerk in verband met de tijdsomstandigheden wenschelijk en voor den geestelijken welstand der kerken bevorderlijk is.

Het lijkt ons het best Deputaten daarop zelf het antwoord te laten geven:

„Te meer nog meenen deputaten tot dit advies gerechtigd te zijn, omdat naar hun oordeel de tijdsomstandigheden, waarin we leven, de invoering van het vrouwenkiesrecht in de kerk niet wenschelijk maken, zelfs nog afgezien van de bezwaren aan de Schrift ontleend. Ze komen daarmede toe aan het tweede deel van de taak, door de Synode hun opgedragen, n.l. om te onderzoeken in hoeverre die tijdsomstandigheden de invoering van het vrouwenkiesrecht wenschelijk maken of niet. Het kan kwalijk ontkend worden, dat ook thans, evenals in de dagen der Apostelen, een sterke strooming ontstaat is om de vrouw, gelijk men het noemt, te „emancipeeren“, d. w. z. haar op elk terrein, zoowel voor het staatkundig en burgerlijk als voor het kerkelijk leven, als gelijke van den man te laten optreden en dat deze algemeene geestesstrooming van onzen tijd niet alleen geen rekening houdt met hetgeen Gods Woord ons leert aangaande de verhouding van man en vrouw, maar zelfs bewust zich tegen de ordinantie, door God gesteld, keert. En al ontkennen deputaten allerminst, dat door deze beweging ook bestaande misstanden zijn weggenomen, waardoor aan de vrouw onrecht was aangedaan, en de cerepositie, die haar toekomt, beter tot haar recht is gekomen, zoodat niet alles wat uit deze beweging is voortgekomen, te veroordeelen zou zijn, toch mag dit het oog niet doen sluiten voor de verkeerde en onchristelijke beginselen, waarvan deze beweging uitgaat. In zulk een tijd nu heeft de kerk wel zeer voorzichtig te wezen, dat zij zelfs den schijn niet op zich laadt, alsof zij door zulk een algemeene geestesstrooming zich zou laten medeslepen of aan den tijdsgeest een offer zou willen brengen. Ze mag niet door haar voorbeeld er toe medewerken, dat zulke onheilige beginselen onder ons volk zouden binnendringen of veld winnen. Zelfs al zou het vrouwenkiesrecht op zich zelf niet ongeoorloofd wezen, dan zouden de tijdsomstandigheden het nog niet raadzaam maken, dit thans in te voeren, omdat daardoor voedsel zou worden gegeven aan een beweging, die tegen Gods Woord ingaat. Het voorbeeld van den Apostel zelf wijst dit aan. Al is het dragen van een sluier door de vrouw op zich zelf een middelmatige zaak, waaromrent we geen Goddelijk voorschrift hebben, toch keurt de Apostel het afleggen van den sluier in de Corinthische vrouwen beslist af, omdat ze daardoor den schijn gaven met deze emancipatiebeweging mee te gaan. Bovendien is wel reeds zeer duidelijk gebleken, hoe gevaarlijk de weg is, dien men, toegevend aan deze emancipatiebeweging, bewandelt. Niet tevreden met het vrouwenkiesrecht in de gemeente, eischt men thans ook, dat de vrouw, evengoed als de man, tot het ambt moet verkiesbaar zijn. Dat de Apostel Paulus in 1 Tim. 2: 12 zulks uitdrukkelijk verboden zou, wordt of ontkend, of toegeschreven aan de achterlijkheid van den Apostel, die zelf nog niet inszag, wat de consequentie was van het beginsel, in Gal. 3: 28 door hem geproclameerd, dat in Christus noch man noch vrouw is. In meer dan éne kerk heeft men het ambt, zelfs het ambt van predikant, voor de vrouw opengesteld. En al weten deputaten zeer wel, dat degenen, die in ons midden voor het vrouwenkiesrecht ijveren, deze consequentie ten opzichte van de verkiesbaarheid der vrouw tot het ambt, niet trekken, toch heeft de kerk wel toe te zien, dat ze geen stap zet op een weg, die tot zulke consequenties kan voeren. Hier geldt het woord des Apostels, dat al zijn alle dingen ons geoorloofd, alle dingen daarom nog niet stichten en zelfs het geoorloofde dient nagelaten te worden, wanneer gevaar zou ontstaan, dat daardoor onze broeders op een zondigen weg zouden worden gevoerd (1 Cor. 10: 23—33). Het is daarom, dat deputaten van oordeel zijn, dat in verband met de tegenwoordige tijdsomstandigheden, inzonderheid met het oog op de onchristelijke emancipatiebeweging, de invoering van het vrouwenkiesrecht niet wenschelijk is.

Hier tegen kan niet worden aangevoerd, gelijk men wel gedaan heeft, dat de invoering van het vrouwenkiesrecht bevorderlijk zou wezen aan den geestelijken welstand der kerk. Ware dit juist, dan zou het reeds op zich zelf kwalijk te begrijpen zijn, dat de Apostelen de vrouwen niet hebben laten medestemen bij de verkiezing der ambtsdragers en daarmede iets verzuimd zouden hebben wat voor den geestelijken bloei der gemeente van zooveel belang was. Dat de vrouw in het algemeen meer religieus is aangelegd dan de man, dat ze kerkelijk meer meeleeft en trouwer vasthoudt aan de waarheid Gods, willen deputaten daarmede niet ontkennen, al moet men met het uitspreken van zulk een algemeen oordeel toch voorzichtig wezen. Zelfs kan worden toegestemd, dat in de volkeren, waarin alle tucht op de leer ontbreekt, waar de groote massa van Gods Woord is afgeweken en de mannen om het kerkelijk leven zich al zeer weinig bekommeren, het toelaten van de vrouw tot de kerkelijke stembus een invloed ten goede kan hebben, vooral bij de verkiezing van een dienaar des Woords. Maar al zou de droeve toestand, waarin deze volkeren verkeeren, het aanwenden van zulk een hulpmiddel rechtvaardigen, daaruit volgt nog niet, dat dit ook zou gelden voor de kerken, waarin aan de belijdenis der waarheid wordt vastgehouden en naar de ordinantie van Gods Woord wordt geleefd. Bovendien, ware het juist, dat de geestelijke welstand der gemeente beter ter harte wordt genomen door de vrouw dan door den man, dan zou daaruit met evenveel recht kunnen worden afgeleid, dat dan ook aan de vrouw het ambt van predikant en de regering der kerk moeten worden toebetrouwd. Hetzelfde motief zou evenzeer daarvoor kunnen worden aangevoerd. Christus en de Apostelen hebben de leiding der kerk aan de mannen opgedragen en van dezen regel behoort de kerk niet af te wijken, ook niet uit utiliteitsargumenten, omdat we, zooals onze Catechismus zoo terecht zegt, in alles wat den dienst van God en wat de inrichting zijner kerk betreft, niet wijzer moeten willen zijn dan God ons in Zijn Woord

geopenbaard heeft. De geestelijke invloed, dien de vrouw kan uitoefenen op het leven der kerk, wordt daarmede door Deputaten niet onderschat: die invloed is zelfs een der machtigste factoren om het religieuze leven hoog te houden. Maar deze invloed heeft de vrouw uit te oefenen op het haar aangewezen terrein: het is de invloed, dien de vrouw hebben kan, zooals de Apostel Petrus zegt, door haren kuischen wandel in vreeze, opdat zoo eenige mannen den Woorden ongehoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen mogen gewonnen worden zonder woord (1 Petrus 3: 1, 2); het is niet minder de invloed, die van haar kan uitgaan door een godvruchtige opvoeding aan haar kinderen te geven, zooals de Apostel Paulus Timotheüs wijst op het ongeveinsde geloof, dat eerst gewoond heeft in zijne grootmoeder Lois, daarna in zijne moeder Eunice en door hare opvoeding ook woonde in Timotheüs (2 Tim. 1: 5). Hier ligt het terrein, waarop de vrouw mede werkzaam kan zijn om den geestelijken welstand der kerk te bevorderen, maar niet door bij de verkiezing der ambtsdragers als gelijke naast den man op te treden en mede door haar stem te willen beslissen in welke richting de gemeente zal geleid worden. De ernstige vermaning van den Apostel Petrus, aan de vrouw om dezen invloed te gebruiken zonder woord, d. w. z. zonder daarbij als leeraressen te willen optreden en een soort heerschappij over den man te willen uitoefenen, bevat wel een fingerwizing, die ook voor dit vraagstuk geldt“.

Het rapport besluit met de volgende conclusies:

„Deputaten meenen hiermede aan de hun gestelde opdracht te hebben voldaan. Ze oordeelen, dat de invoering van het vrouwenkiesrecht in onze kerken niet raadzaam is; 1e, omdat de gegevens, die de Heilige Schrift ons biedt eer tegen dan voor de toekenning van het kiesrecht aan de vrouw pleiten en in elk geval van een recht der vrouw om mede te stemmen op grond van Gods Woord geen sprake kan wezen; 2e, dat de invoering van dit vrouwenstemrecht onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden niet zonder gevaar zou wezen met het oog op de onchristelijke emancipatiebeweging, die zich tegen de ordinantie Gods keert; en 3e, dat de geestelijke invloed, dien de vrouw heeft uit te oefenen voor den welstand der kerk, naar hetgeen de Heilige Schrift ons leert, door geheel andere middelen moet worden uitgeoefend“.

Allen zullen het er wel over eens zijn, dat Deputaten hierin een doorwrocht stuk werk hebben geleverd.

De haar in de kerk.

Ten vervolge op onze artikelen over „onze begrafenis“, willen we thans de vraag onder de oogen zien, of het geen bezwaar oplevert de lijkaar in de kerk te brengen.

In de Gereformeerde Kerken in Amerika is dit regel.

Bij ons geschiedt dat slechts bij uitzondering.

Voorzover ons bekend is alleen, wanneer een Dienaar des Woords wordt uitgedragen.

En dan nog niet altijd.

Wat hierbij het eerst moet onderzocht is dit: heeft men in zulke gevallen met „lijkdiensten“ te doen? Wordt zulk saamkomen in de kerk als een saamkomst der gemeente beschouwd? Heeft er een bediening des Woords bij plaats en wordt de zegen der gemeente opgelegd?

Zoo ja, dan dient dit op grond van onze Kerkenorde zoo beslist mogelijk te worden veroordeeld.

Maar, alweer bij ons weten, is daarvan geen sprake.

Men houdt in de kerk eenvoudig toespraken en zingt eenige psalmen.

Den laatsten keer, dat wij dit bijwoonden, was bij de begrafenis van wijlen Dr. de Moor.

Dit leek in niets op een lijkdienst.

Wanneer de baar op die wijze in de kerk wordt gebracht, mag dit op zichzelf niet als ongeoorloofd worden beschouwd.

Ja, er valt zelfs veel voor te zeggen.

Indertijd waren wij ook bij de begrafenis van Prof. Bavinck tegenwoordig. Fel brandde de zon. Een ondraaglijke lucht steeg er uit het graf, dat men geopend had, op. Het was schier niet om uit te houden. Was de baar toen in de kerk gebracht, hetzij in de wijkkerk van den overledene, hetzij in de kerk van Watergraafmeer, welke het dichtst bij de Oosterbegraafplaats is, dan zou dit zeker den ernst en de stichting ten goede zijn gekomen.

Ook zal ieder zich wel begrafenis herinneren, waarbij windvlaag of sneeuwstorm zoowel het spreken als het hooren op onze gewoonlijk vlakke kerkhoven schier onmogelijk maakten.

Ons klimaat is nu eenmaal van dien aard, dat het bijwoonen van begrafenis op het kerkhof het spotten met eigen gezondheid, vooral voor oude en zwakke personen, nabijkomt.

En op niet zooveel kerkhoven bevindt zich een geschikt gebouw, waar de toespraken kunnen worden gehouden.

Als er nog één is, is het meestal een niet zeer ruime hal, die slechts een klein publiek kan bevatten, terwijl juist bij de begrafenis van Dienaren des Woords de toeloop enorm pleegt te zijn. Dit moet een leentie worden genoemd.

Was er op onze groote-stads-kerkhoven een lokaal, dat een goede duizend menschen kon bergen, dan zouden wij daarna onvoorwaardelijk de voorkeur geven boven een kerk.

Trouwens, het zou aanbeveling verdienen, dat bij alle begrafenis, ook waarbij niet zulk een talrijk publiek is, de toespraken in een besloten ruimte op het kerkhof werden gehouden.

De sprekers kunnen zich daar beter verstaanbaar maken.

Men voorkomt dat hinderlijke dringen en zich verdringen en loopen over de naastliggende graven. Dit doet altijd onaangenaam aan.

Niet, dat wij de kerkhoven beschouwen als heilige grond.

Maar toch, de gedachte, dat het gebeente daar rust tot den dag der opstanding, dat de graven eens zullen worden geopend op het geroep van den Archangel, legt toch beslag op ons.

Wie piëteit heeft ook voor het stoffelijk overschot van onze dooden, stuit dat kerkhofgedrang, waarbij vrouwen en kinderen soms moeten zorgen niet onder den voet te worden geloopt, tegen de borst.

Evenwel wat wij wenschen is er nog niet.

En bij gebrek aan een goed gebouw, zal men zich bij de begrafenis van Dienaren des Woords, wel met een kerk moeten behelpen.

Natuurlijk ligt het in den aard der zaak, dat indien de baar in de kerk is geweest en door woord en lijd Gode de roem is toegebracht, er niet meer op het kerkhof behoort te worden gesproken dan hoogstens een woord van dank voor de betoonde belangstelling.

Op het kerkhof de toespraken voort te zetten, mist allen zin.

Dan vervalt men in overdrijving.

En overdrijving schaaft altijd en overal, maar inzonderheid daar, waar men staat tegenover de majesteit van den Dood en de Oppermajesteit van Hem, die het Leven is.

Er bestaat in dit opzicht voorzeker wel reden om toe te zien, dat onder ons geen gewoonten zich inburgeren, die aan den eenvoud, welke ons bij het teraardebestellen van onze lieve dooden past, afbreuk doen.

Het is geen wonder, dat zieken, die hun einde voelen naderen, voor de overdrijving, waaraan men zich licht bij hun begrafenis zal schuldig maken, terugschrikken en daarom bepalen, dat er in het geheel geen toespraak mag worden gehouden.

Onze begrafenis-gewoonten dienen zoo te worden, dat men op zijn sterfbed zich hierover niet behoeft te ontrusten en vredig het hoofd kan nederleggen in het vertrouwen, dat zij die achterblijven zich als goede christenen zullen gedragen.

HEPP.

De Geref. Studentenbeweging.

III.

(Perspectieven).

Wie uit de niet altijd even gemakkelijk te rubriceren gegevens omtrent de geboorte en de eerste jaren der G. S. B. zich een indruk vormen wil, en dan daarvan in woorden iets zou willen weergeven, zal misschien het mij toegeven, dat in twee zinnen die jeugdgeschiedenis zich laat samenvatten:

- a. Er zijn veel perspectieven.
- b. Er zijn vooral perspectieven.

Laat ons zien, „wat hiervan zij“.

In de eerste plaats, zeg ik: de jeugdijaren van de G. S. B. hadden perspectief genoeg.

Reeds de naam wees in de richting van een richting. Gereformeerde Studenten-beweging heette wat men had opgericht. „Beweging“, zoo zegt de heer W. A. v. d. Velden, als hij het 8e congres opent, „het is de fiere naam, dien onze gemeenschap draagt“. En wel schijnt de door hem zelf gegeven exegese mij in zooverre tegen te spreken. Schijnbaar toch wordt het introspectieve minstens even sterk als het zoeken naar perspectieven door hem naar voren gebracht wordt; immers, er is in het openingswoord van dit 8e congres sprake van „den drang tot het kennen der werkelijkheid“, een onderwerp, dat trouwens herhaaldelijk aangesneden wordt. Maar het zoeken van een perspectief komt toch weer dadelijk om den hoek gluren; want: de werkelijkheid, die men wil leeren kennen, is „niet maar als iets gegeven, maar als iets, dat veroverd moet worden“ voorgesteld. „Het zoeken van den zin der dingen drijft ons voort, het laat ons geen rust“. In hetzelfde verband wordt dan ook verwezen naar Paulus' woord: „ik jaag er naar“. Wie het verband van dit paulinisch woord nagaat, ziet heel duidelijk, dat Paulus hier een „doel-stelling“ verkondigt; en ze is van hem; hij „achtervolgt“ dat doel. En in dien zin is door den redenaar, die het congres opende, Paulus' woord wel overgenomen. Een dankbaar artikel van Ds H. S. Bouma, die het congres bijwoonde, en wiens terugblik-artikel (vraag voor het woord excus) zoowel door „De Heraut“ als door „Fraternitas“ (het studentenblad) werd overgenomen, bewijst, dat ook hij dezen toon beluisterd heeft. Hem bleek ook in Lunteren het ideaal onder de studenten levend van „het ruige leven, van een die op een sterk schip met een goed kompas vaart op de diepe zeeën van de kennis van God en Zijn Zoon Jezus Christus“. „Ick hou koers“. In elk geval: ik ga naar een nieuwe toekomst, een verwijderd doel.

Voorts wijst ook de doelstelling zelf, gelijk ze in woorden haar idealen aankondigt, op het zoeken van verwijderde horisonten. Niet zoozeer wat men had, als wel, wat te veroveren zou zijn, hield de geesten gespannen. Minder de veiligstelling van het bezit tegen mot en roest en door-